

УДК 378.147:72(075.8)

Віталій Литвин

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ АРХІТЕКТУРНОЇ ОСВІТИ

Глобалізація економіки й інтеграційні процеси, які відбуваються в усіх галузях життя людини, сприяли створенню міжнародного ринку праці, що потребує узгодження та координації різних ступенів освіти та національних програм професійної підготовки. Приєднання ж до Болонської Конвенції робить обов'язковою адаптацію національних стандартів вищої освіти до єдиних європейських норм, передбачає модернізацію дисциплін і програм вищої школи. Це стосується й архітектурної освіти в українських ВНЗ.

На відміну від архітектурознавчих досліджень і концепцій розвитку архітектурної методології та практики, царина архітектурної педагогіки залишається недостатньо вивченою. Десятиліттями психолого-педагогічні проблеми архітектурної галузі невинувато намагалися вирішувати, не виходячи за межі цієї освітньої ланки. Внаслідок цього традиційні підходи виявилися сьогодні безпорадними з точки зору вирішення навіть найнагальніших проблем. Потреба суттєвих змін уже не викликає сумнівів, тому історія становлення та розвитку архітектурної освіти, методи та технології опанування цієї професією стають полем широкої наукової полеміки та принципових дискусій [9, с. 3]. У розвинутих країнах останнім часом окреслилося всебічне загальнофілософське, методологічне, соціокультурне осмислення теорії та практики архітектурної освіти. Сформувалася думка, що аргументами в суперечках мають бути результати тривалих науково-педагогічних досліджень, опора на об'єктивні дані, які ґрунтуються не лише на предметі архітектури, а й на матеріалі суміжних дисциплін (зокрема дизайну).

Незважаючи на те, що основні проблеми ВНЗ знайшли відображення в Національній доктрині розвитку освіти в Україні, галузевих стандартах вищої освіти та нормативних документах, спрямованих на реалізацію Болонської декларації, українська психолого-педагогічна думка приділяє, на жаль, недостатньо уваги актуальним питанням підготовки фахівців архітектурного профілю. Проте ситуацію у вітчизняній вищій архітектурній освіті, безумовно, не можна вважати кризовою. Рівень нашої вищої освіти цілком сумірний із міжнародним. Доказом тому є

успішна участь і перемоги наших архітекторів у міжнародних конкурсах, інтерес зарубіжних колег до традицій радянської архітектурної школи. Підготовка архітекторів у цілому орієнтується на запити суспільства та ринку праці. Однак досить неоднозначною залишається роль архітекторів у процесі будівництва, оскільки їхній вплив на якість кінцевого продукту регулюються законодавчою базою, що залишилася з радянських часів [12]. Застарілий Закон України “Про архітектурну діяльність” [5] обмежує сферу послуг і професійної відповідальності архітекторів, тоді як у країнах Євросоюзу вони здійснюють повний контроль та нагляд за виробничим процесом. З цим значною мірою пов’язані низька якість будівництва, відчутне відставання будівельної галузі в технологіях, інженерних системах, методах управління, якості робіт. Це відставання автоматично проектується на освітній процес, зокрема на особливості наших освітніх програм [1].

Водночас аналіз теорії та практики архітектурної освіти свідчить, що рівень професійної підготовки молодих архітекторів переважно недостатній, не відповідає міжнародним вимогам, що негативно позначається на продуктах архітектурної діяльності, а отже, на якості навколишнього середовища та життя суспільства в цілому. На наш погляд, це зумовлено суперечністю між потребою послідовного, цілеспрямованого залучення майбутніх фахівців до професійного та соціокультурного досвіду, опанування новітніми інформаційно-комунікаційними технологіями та відсутністю ефективних освітніх технологій формування професійної культури майбутніх архітекторів. Проблема полягає в переважанні емпіричних уявлень і методів дослідження архітектурної освіти, що не дозволяє запропонувати цілісний погляд на освітню модель, в межах якої були б реалізовані найбільш значущі та продуктивні сучасні ідеї підготовки архітекторів.

Проблемам архітектурної освіти присвячено низку фундаментальних досліджень із: методології архітектурної творчості, теорії та методики розвитку майстерності архітекторів у навчальній діяльності (Б. Бархін, Ю. Волчок, О. Гутнов, М. Гінзбург, І. Жолтовський, О. Кудрявцев, І. Лежава, М. Метленков, О. Степанов, С. Хан-Магомедов та ін.); формування творчого проектного мислення в майбутніх архітекторів і педагогічного управління цим процесом (А. Буров, О. Власов, М. Нечасев, М. Тосунова, О. Щусев та ін.); архітектурно-художньої підготовки на різних етапах становлення архітектора (І. Абаєва, О. Баженова, О. Бармаш, Т. Баранова, В. Глазичов, І. Топчий та ін.); теорії та практики архітектурної пропедевтики (М. Ладовський, В. Мальгін, Д. Мелодінський, О. Раппопорт, Н. Чуваргіна та ін.); зарубіжної архітектурно-дизайнерської освіти

ти (В. Аронов, А. Діжур, Г. Кур'єрова, В. Пузанов, М. Тимофєєва, О. Устинов, О. Новіков, Ю. Шатін, О. Рябушин та ін.).

М. Нечаєв, Г. Іванова, О. Степанов, В. Усов, В. Моор та інші вчені підвели під вищу архітектурну освіту психолого-педагогічну базу, що конкретизує для цієї галузі концепції Л. Виготського, П. Гальперіна, С. Гончаренка, В. Давидова, Г. Костюка, О. Леонтєєва, С. Рубінштейна, Н. Талізінної та ін. Навчальна діяльність архітекторів досліджена з точки зору основних психолого-педагогічних закономірностей, що дало підставу визначити умови і принципи планомірного розвитку їх здібностей у процесі професійної підготовки.

Проблеми освіти зафіксовані у спільній Хартії ЮНЕСКО та Міжнародної Спільки архітекторів (МСА) “Про освіту архітекторів”, прийнятій на ХІХ Міжнародному конгресі МСА у Барселоні в 1996 р. та в її переглянутій версії у 2005 р. [14], програмі ЮНЕСКО “Всесвітня природна і культурна спадщина в руках молодих” і в програмі МСА “Архітектори в школі”, мета яких – виховання творчих особистостей, що беруть участь у художньому перетворенні довкілля.

Питання архітектурної освіти розглянуті в низці дисертаційних робіт російських науковців. Окремі проблеми, важливі для підготовки фахівців-архітекторів, висвітлені в нечисленних дисертаціях українських дослідників архітектурної галузі (Г. Гребенюк, О. Конопльова, Н. Криворучко, А. Мардер, Я. Пундик) та дизайнерського напрямку освіти (В. Турчин, О. Авраменко, В. Прусак, Г. Максименко, С. Зінченко).

До чинників, які перешкоджають формуванню професійної компетентності майбутніх архітекторів у ВНЗ, дослідники відносять: ригідність мислення студентів, низький рівень розвитку художніх здібностей та інтересу до професійної діяльності, недостатню відповідальність за наслідки своєї роботи, низьку інформатичну компетентність. Недоліками архітектурної освіти є також слабе знання студентами іноземних мов і недостатньо високий рівень підготовки з інженерних дисциплін [3].

На наш погляд, суттєво перешкоджає підвищенню рівня професійної підготовки фахівців-архітекторів відсутність у нашій державі комплексного підходу до формування необхідних професійних якостей та особистісних властивостей студентів архітектурних спеціальностей. Метою нашої статті є теоретичний аналіз основних психолого-педагогічних проблем і суперечностей у підготовці майбутніх архітекторів у ВНЗ, а також пошук дієвих концептуальних підходів щодо підвищення якості сучасної архітектурної освіти.

Від будівельників, архітекторів і дизайнерів залежить, передусім, безпека проєктованих об'єктів, їх функціональність, екологічність тощо. Не менш важливі для сучасної людини досконалість і краса будівель, виробничих споруд, об'єктів соціально-культурного призначення, усього міського і селищного середовища. Архітектурна діяльність як одна з провідних ознак людського існування унікальна за своїм характером, бо в ній нерозривно пов'язані всі основні види людської діяльності: пізнавальна, перетворювальна, ціннісно-орієнтаційна, естетична, комунікативна. Її можна розглядати як стрижневу базу комплексу професійних характеристик, соціальних механізмів, умов, засобів формування і розвитку професійної компетентності архітектора. Архітектурна діяльність як своєрідна соціально-виробнича система складається з трьох основних взаємопов'язаних функціональних підсистем: освітньої, проектно-виробничої та соціокультурної [7, с. 14-15].

Підготовка людей творчих спеціальностей – процес “одиничний”, а для архітекторів, які поєднують мистецтво та технічне мислення, взагалі унікальний. Тому формування особистісних якостей майбутнього архітектора не обмежується професійною підготовкою; його мета полягає в духовно-творчому розвитку особистості на основі діяльності, яка здійснюється за законами мистецтва і передбачає власну художню творчість [6, с. 80].

Аналіз теорії та практики професійної діяльності архітектурного профілю та підготовки фахівців-архітекторів у ВНЗ дав змогу виявити такі її особливості: багатоаспектність, потреба пропедевтичної підготовки, спрямованість на проектну діяльність, інформатизація всіх професійних функцій.

Багатоаспектність. Особливості професійної архітектурної освіти пов'язані зі специфікою архітектурної професії, її багатоплановістю та міждисциплінарністю. Крім мистецької (художньої), дизайнерської та інженерної складової, вона передбачає обов'язкове врахування економічних, соціальних, соціокультурних чинників та екологічних вимог.

При цьому утилітарно-практичні аспекти діяльності, безумовно, дуже важливі у вирішенні архітектурно-проектувальних завдань, легше засвоюються у процесі навчання, оскільки спираються на так звані об'єктні знання, які досить точно й однозначно формуються науковими методиками, і для яких освітня практика напрацювала значний досвід застосування продуктивних форм і методів викладання. У художній частині все набагато складніше, оскільки тут діють суб'єктивні чинники, які залежать від індивідуальних творчих властивостей особистості та її включеності в суспільно-соціальну культуру. Механізми їх впливу не завжди зрозумілі навіть досвідченим науково-педагогічним працівникам архітектурного профілю [8, с. 15].

Безперечно, у підготовці майбутніх архітекторів важлива культурологічна спрямованість змісту освіти. Висуває певні вимоги до змісту професійної освіти майбутніх архітекторів також реалізація у ВНЗ ідеї гуманізації, забезпечення взаємозв'язку й інтеграції знань, усунення дублювання навчального матеріалу, встановлення інваріантної та варіативної регіональної частин у змісті навчальних дисциплін, виховання емоційно-ціннісного досвіду та мистецьких якостей [6, с. 82]. Гуманітарна спрямованість сучасної освіти в технічному ВНЗ передбачає використання особистісно орієнтованих педагогічних технологій.

Отже, у підготовці архітекторів потребує глибокого аналізу змістове наповнення кожної дисципліни, що дозволяє визначити необхідні пріоритети, забезпечивши цілісну всебічну підготовку архітектора.

Потреба пропедевтичної підготовки. Архітектура – спеціальність зрілих людей. Якщо в музиці, малярстві тощо здатності виявляються у віці трьох-шести років, то схильність до архітектури та дизайну, розуміння, чи може особистість стати архітектором, не приходить ні в десять, ні навіть у шістнадцять років [12]. Проте, безперечно, необхідні дитячі школи та позашкільні заклади з орієнтацією не лише на художню, а й архітектурну освіту. Адже сучасні тенденції збільшення обсягу професійної інформації постійно витісняють частину змісту підготовки архітекторів на допрофесійний рівень, що сприяє розвитку додаткових “підготовчих” форм освіти архітекторів. Цей процес відповідає потребам архітектурної освіти, оскільки активізує зусилля абітурієнтів і сприяє серйознішому ставленню до професійного навчання на початковій стадії їхньої підготовки [13, с. 7]. Практика свідчить, що у процесі навчання в художніх училищах, ПТНЗ художнього та будівельного профілів молоді особи отримують необхідні початкові знання, вміння та навички, на основі власного досвіду стають спроможними визначити, чи здатні вони бути фахівцями в галузі архітектури [1].

Пропедевтика (дав.-гр. *προπαιδεία* – попередньо навчаю, готую) – у вузькому значенні – підготовка, попередні вправи, вступ до певної наукової галузі; в ширшому – скорочений виклад якої-небудь науки в систематизованому вигляді, тобто підготовчий, вступний курс, що передуює більш глибокому та детальному вивченню відповідної дисципліни. Отже, підготовка до навчання у ВНЗ – лише один аспект архітектурної пропедевтики. Майбутнім архітекторам вже на початковому етапі навчання важливо цілісно розуміти суть своєї професійної діяльності, бо в силу її специфіки навчальний процес у ВНЗ будується переважно як її відтворення у навчанні, про що йтиметься далі.

Тому ВНЗ архітектурного профілю стоять перед складною проблемою якнайскорішого залучення студентів у художній світ архітектури, занурення в середовище вузько “цехових” термінів і засобів діяльності, що передбачає перехід від житейських, часто помилкових уявлень до надскладної багатогранної професійної діяльності. Зрозуміло, що ця проблема загальна для початкового етапу будь-якої професійної підготовки, однак особливо виразно це спостерігається в абітурієнтів, що приступають до знайомства з архітектурою. З урахуванням виняткової складності сучасної архітектурної освіти цей етап навчання є дуже важливим, оскільки закладає підґрунтя, на якому має зростати весь подальший арсенал професійних знань і вмінь, необхідний кожному архітекторові.

При цьому прибічники традиційної однолінійної схеми навчання вважають за можливе відразу включити студентів безпосередньо в атмосферу конкретної архітектурної діяльності, йдучи від простіших завдань до складніших. Така модель передбачає, що майбутні фахівці поступово виокремлять і опанують загальні принципи професійного методу, засвоївши низку типологічних і функціональних прикладів. У пропедевтичній (двоетапній) моделі опанування професійною архітектурною діяльністю організовується рухом навчального процесу від загальних формалізованих композиційних засобів і методів просторового формоутворення до поступового наповнення змісту навчання конкретними умовами і чинниками. В обох випадках використовується ремісничо-практична форма відтворення реальної архітектурної діяльності, тобто безпосередньої роботи з виразними засобами мистецтва. Разом із безперервним ускладненням проектних завдань зароджується професіоналізм, який потребує опори на формалізовані знання, що дозволяють узагальнювати досвід, підвищувати надійність прийнятих рішень. Але виникає ще одна суперечність: відхід від конкретики зумовлює переважання інтелектуальних форм і методів, теоретичних побудов, абстрагування, а образна природа мистецтва вимагає збереження у творчості візуальної наочності [9, с. 3-4].

У кінці ХХ ст. в архітектурній освіті набула розповсюдження більш продуктивна пропедевтична модель, яка виділяє формалізовані засоби архітектурної діяльності у вигляді об'ємно-просторової композиції та використовує їх як творчий інструментарій для вирішення проектних завдань на першому етапі професійної освіти архітектурного профілю.

Спрямованість на проектну діяльність. Дослідження в галузі архітектурної освіти свідчать, що основою професійної компетентності архітектора є проектна діяльність, адже змістом його праці є створення (проекування) соціально-виробничої системи, яка реалізує потре-

би суспільства в організації просторового середовища життєдіяльності. Це передбачає навчання майбутніх фахівців оперувати широким спектром методів відображення наочно-просторового оточення, а особливістю процесу підготовки на архітектурно-будівельних спеціальностях ВНЗ є необхідність досягнення високого рівня розвитку просторових уявлень, на що спрямовано вивчення низки дисциплін.

Оскільки проектування, проектна робота та здатність її організувати, управляти нею є найбільш значущими в діяльності архітекторів, закономірним є застосування у процесі їхньої підготовки *проектного навчання*, яке має характер *наскрізного курсового та дипломного проектування*. Основним принципом цієї технології є комплексний підхід, коли весь навчальний матеріал підпорядкований архітектурному проектуванню, навчання творчому методу архітектора, створенню умов для засвоєння практичних умінь і навичок, необхідних для архітектора-професіонала. При цьому створюється особлива психолого-педагогічна ситуація цілісного навчання, яка ґрунтується на міждисциплінарності, що передбачає інтеграцію отриманих знань, які актуалізуються в архітектурному задумі та синхронно впливають на студента у процесі творчої діяльності. Він опановує методи типологічного, функціонального, економічного й візуального аналізу, оцінювання та синтезу – прийоми компоновки цілісної системи архітектурного об'єкту. Для цього необхідно забезпечити стійкий зв'язок завдань із суміжних дисциплін за тематикою проектування.

Разом із тим, аналіз теорії та практики навчання архітектурному проектуванню показав, що дотепер відсутнє чітке уявлення про змістовну, процесуальну та міждисциплінарну характеристику поняття "інженерно-проектна діяльність". Ще недостатньо вивчений вплив міждисциплінарних і внутрішньодисциплінарних знань на ефективність навчання проектуванню. Практично відсутнє науково-методичне забезпечення процесу формування інженерно-проектних умінь майбутніх архітекторів у процесі навчання з урахуванням інформаційних технологій. Від цього страждає якість професійної підготовки майбутніх архітекторів. Вважаємо, що всі кафедри мають регулювати свою діяльність шляхом обміну інформацією між педагогами різних дисциплін, реалізуючи прямі та зворотні зв'язки через об'єкт проектування.

Інформатизація всіх професійних функцій. XXI ст. характеризується невпинним впровадженням новітніх технологій в усі сфери діяльності людини. Для адаптації майбутнього фахівця до життя в сучасному суспільстві йому необхідна підготовка з інформатики й інформаційних технологій, а також їх використання у професійній діяльності. Вивчення ос-

нов інформатики, інформаційного моделювання і комп'ютерної графіки, а також інформатизація дисципліни "Архітектурне проектування" є одним із найважливіших напрямів удосконалення підготовки майбутніх фахівців у ВНЗ, оскільки проектна діяльність архітектора сьогодні немислима без комп'ютерних програм. Водночас у галузі вищої архітектурної освіти потенціал сучасних ІКТ використовується далеко не повністю, їх запровадження в навчальний процес носить стихійний характер і часто ґрунтується на інтуїтивних підходах.

Світовий і вітчизняний досвід свідчить про те, що процес інформатизації в архітектурній діяльності розвивається за двома напрямками: 1) *технологічний супровід проектування*, що, безперечно, істотно інтенсифікує і змінює його процесуальний зміст; 2) *створення віртуальних середовищ проектування*, які не лише активізують творчий потенціал фахівця, а й формують нову структуру професійної культури сучасного архітектора. Українська вища архітектурна освіта йде переважно за першим напрямом, спонтанно впроваджуючи інформаційні технології шляхом вивчення пакетів спеціальних прикладних програм – систем автоматизованого проектування (AutoCAD Architecture, ArchiCAD). Це задовольняє запит ринку на фахівців, які володіють навичками, необхідними для оформлення проектної документації в електронному вигляді, проте не служить ні розвиткові професійної майстерності майбутніх архітекторів, ні мистецької складової архітектурної професії [11, с. 2].

Метою профільного курсу інформатики для архітектурно-художніх спеціальностей є забезпечення теоретичних знань у галузі комп'ютерної графіки і на цій основі – вмінь і навичок використання комп'ютерної графіки як у навчальній, так і в подальшій проектній професійній діяльності, зокрема при створенні інформаційної моделі архітектурного об'єкту. Одним із пріоритетних напрямів у навчанні студентів архітектурного профілю є опанування методикою побудови об'ємно-просторової інформаційної моделі об'єкту, отриманої шляхом перетворення реального будівельного об'єкту в інформаційну тривимірну комп'ютерну модель із використанням інформаційних засобів. Проте реальна практика інформатизації свідчить про нагальну потребу вдосконалення методичних підходів, передусім щодо інформаційного моделювання [4, с. 4]. Слід відзначити недостатню увагу до міждисциплінарних зв'язків і наступності загальнопрофесійної дисципліни "Інформатика й основи комп'ютерних технологій" і професійно орієнтованих дисциплін, які й надалі вивчаються за традиційними методиками. Необхідно залучати засоби комп'ютерного моделювання для виконання дослідницьких, творчих завдань.

Можливості інформаційних технологій, які дозволяють вирішувати складні проектно-композиційні завдання, сприяти формуванню професійного мислення та розкриттю творчого потенціалу студентів, ще мало вивчені та практично не застосовуються в галузі вищої архітектурної освіти [11, с. 2]. Тому актуальними є теоретико-методологічні дослідження інформатизації вищої архітектурної школи.

Сучасна архітектурна освіта має й інші тенденції, які зумовлені новими особливостями архітектурної діяльності та професійної культури архітекторів: орієнтування освітнього процесу на розвиток високого рівня естетичної свідомості, культури, філософських і мистецьких знань майбутніх архітекторів; розширення традиційних завдань ВНЗ, скероване на реалізацію наукової, дослідницької функції; гуманізація архітектурної діяльності та гуманітаризація змісту архітектурної освіти; посилення у зв'язку з реалізацією полікультурної функції архітектури, мистецтва і педагогіки міжкультурного аспекту у вивченні окремих дисциплін; спрямованість навчального процесу на розвиток особистості майбутнього фахівця в культурно-інформаційному просторі; організація безперервної, багаторівневої та випереджальної освіти; забезпечення регіональної орієнтації проектно-культури, реалізація регіонального компонента у змісті освіти; забезпечення можливостей для масової художньо-архітектурної підготовки в системі загальноосвітніх шкіл (допрофесійна та профільна освіта); розвиток архітектурно-педагогічних досліджень із метою виявлення індивідуальності різних архітектурних шкіл; розширення сфери архітектурної освіти шляхом зміни її соціального статусу [7, с. 8].

У контексті цих тенденцій архітектурна школа повинна спиратися на певні принципи, пріоритетність яких відповідає специфічним установкам, традиціям та інноваціям. Це соціальна орієнтованість, поєднання універсальної та полімодельної освіти, фундаментальність, міждисциплінарність, єдність загальнодержавної, національної та регіональної складових, поєднання навчання, професійної та науково-дослідної діяльності, креативність тощо [7, с. 17].

Сьогодні не вистачає механізмів адаптації студентів до практичної діяльності; у студентів і викладачів немає можливості брати участь у реальних проектах, виконувати державні замовлення. Законодавство ускладнює створення при архітектурних факультетах (інститутах) ВНЗ конкурентоздатних майстерень і малих підприємств, у яких студенти могли б адаптуватися до практичної роботи, займатися науковими і прикладними дослідженнями. У проектах Закону "Про вищу освіту" не виділені вимоги до навчання фахівців творчих спеціально-

стей, не врахована специфіка викладання і підготовки архітекторів. У Закон необхідно додати блок, який визначав би державну політику для ВНЗ цього профілю, інакше є ризик втратити здобутки, які на працювала наша вища архітектурно-художня школа.

Архітектурна освіта є безперервною і не обмежується середнім і вищим рівнями. Архітектор, без перебільшення, навчається все життя і при цьому має постійно слідкувати за новітніми науковими розробками. Невід'ємна частина архітектурної освіти – прогнозування майбутнього, яке неможливе без наукових досліджень: моделювання ситуацій, прогностичних підходів, урахування динаміки змін, що відбуваються. Неврахування цього аспекту негативно відображається на конкурентоспроможності освіти [2].

Отже, педагогічними умовами якісної професійної підготовки майбутніх архітекторів є: організація цілісного навчально-виховного процесу та його орієнтація на розвиток усіх компонентів професійної компетентності майбутнього архітектора; структурування змісту професійної підготовки шляхом наскрізного проектування; організація продуктивної творчої роботи, спільної проектної діяльності студентів і викладачів; ініціації рефлексії особистісно-професійного розвитку; формування професійних якостей архітекторів на основі поєднання технічних, інформатичних, економічних, художньо-композиційних і містобудівних компетенцій шляхом посилення міждисциплінарних зв'язків; орієнтація освітнього процесу на опанування інформаційної, проектної та художньої складових професійної культури майбутніх архітекторів [7, с. 18].

Таким чином, сучасне розуміння архітектурної освіти актуалізує ряд проблем, найважливіша з яких – виховання майбутнього архітектора як компетентного фахівця, що відповідає найвищим духовно-змістовим і матеріальним запитам цивілізованого суспільства. Тому вдосконалення діяльності архітектурних ВНЗ зумовлює потребу інтегрування методології архітектури з сучасними педагогічними концепціями та методами управління навчальним процесом. Разом з урахуванням новітніх тенденцій у галузі архітектури та будівництва це є провідною умовою підвищення якості вищої архітектурної освіти. Нам потрібно зберегти класичні гуманітарно-художні традиції навчання і самобутність методик, водночас розвиваючи конструктивну співпрацю з кращими зарубіжними архітектурними школами щодо технологічних дисциплін та інформатизації навчання.

Виконане дослідження дозволяє визначити низку методологічних і методичних проблем у підготовці архітекторів, актуальність яких диктують потреби теорії та практики архітектурної діяльності. До нагальних досліджень архітектурної освіти доцільно віднести, передусім,

обґрунтування системи інформатизації проектної діяльності у ВНЗ, а також формування інформаційної культури майбутніх архітекторів.

1. *Баженова Е.* Проблемы современного архитектурного образования / *Е. Баженова* // Аккредитация в образовании. — 2011. — № 11 (46). — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : http://www.akvobr.ru/problemu_sovremennoego_arhitekturnogo_obrazovania.html.
2. *Валькова Н. П.* Дизайн: очерки теории системного проектирования / *Н. П. Валькова, Ю. А. Грабовенко, Е. Н. Лазарев, В. Н. Михайленко.* — Л. : ЛГУ, 1983. — 183 с.
3. *Глазычев В. Л.* О дизайне. Очерки по теории и практике дизайна на Западе / *В. Л. Глазычев.* — М. : Искусство, 1970. — 192 с.
4. *Евдокимова Н. А.* Совершенствование методических подходов к формированию умений и навыков информационного моделирования органических объектов (На примере раздела курса информатики для архитектурно-художественных специальностей) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / *Наталья Анатольевна Евдокимова.* — М., 2005 — 198 с.
5. Закон України “Про архітектурну діяльність” №687-ХІV від 20.05.99// Відомості Верховної Ради (ВВР). — 1999. — № 31. — Ст. 246. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/687-14>.
6. *Камінська О.* Особливості змісту навчальних дисциплін у формуванні професійно ціннісних орієнтацій майбутніх архітекторів / *Оксана Камінська* // Педагогіка і психологія професійної освіти. — 2011. — № 4. — С. 79—86.
7. *Качуровская Н. М.* Формирование профессиональной культуры будущих специалистов-архитекторов в образовательном процессе вуза : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / *Наталья Михайловна Качуровская.* — Курск, 2005. — 183 с.
8. *Мелодинский Д. Л.* Архитектурная пропедевтика : история, теория, практика / *Д. Л. Мелодинский.* — Изд. 2-е , испр. и доп. — Москва : URSS : ЛИБРОКОМ, 2011. — 264 с. : 133 с., ил.
9. *Мелодинский Д. Л.* Концепции художественного формообразования в архитектурных школах XX века. Развитие творческих идей ВХУТЕМАСа и Баухауза : дис. ... д-ра искусствоведения : 18.00.01 / *Дмитрий Львович Мелодинский.* — М., 2003. — 412 с.
10. Пропедевтика // Вікіпедія. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://uk.wikipedia.org/wiki>.
11. *Рочегова Н. А.* Компьютерное моделирование в процессе формирования основ архитектурной композиции (начальная стадия высшего профессионального архитектурного образования) : автореф. дис. на соискание учёной степени канд. архитектуры : спец. 05.23.20 “Теория и история архитектуры, реставрация и реконструкция историко-архитектурного наследия” / *Н. А. Рочегова.* — М., 2010 — 20 с.
12. *Тимофеева Н. В.* Проблемы современного высшего профессионального образования в области строительства, архитектуры и дизайна / *Н. В. Тимофеева* // Университетский комплекс как региональный центр образования, науки и культуры : всероссийская научно-метод. конф. — [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://conference.osu.ru/assets/files/conf/681.doc>.

13. *Топчий И. В.* Формирование модели профессионального довузовского архитектурного образования (На примере Московской архитектурной школы) : дис. ... канд. архитектуры : 18.00.01 / *Ирина Владимировна Топчий*. — Москва, 2005. — 143 с.
14. Хартия ЮНЕСКО/МСА по архитектурному образованию // The International Union of Architects. — [Электронный ресурс]. — Режим доступа : http://www.uia-architectes.org/image/PDF/CHARTES/CHART_RUS.pdf.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2012

В. Литвин

**Психолого-педагогические проблемы
современного архитектурного образования**

Изложен анализ психолого-педагогических проблем и противоречий в профессиональном образовании специалистов-архитекторов, а также поиск концептуальных подходов к повышению качества их подготовки.

Ключевые слова: архитектурное образование, высшее учебное заведение, проектное обучение, пропедевтический подход, профессиональная культура.

V. Lytvyn

**Psychological and Pedagogical Approaches
to Modern Architectural Education**

The article analyses psychological and pedagogical problems and contradictions of specialists-architects' professional education, and researches the conceptual approaches to their training quality raise.

Key words: architectural education, higher educational institution, project studies, propaedeutics approach, professional culture.

Рецензент – кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник С. О. Соломаха